

Utlåtande 2008:132 RVI (Dnr 327-1380/2008)

Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen kvartal 1 2008, äldreomsorg

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Enligt den ändring i socialtjänstlagen 16 kap. 6 f-h §, som infördes 1 juli 2006, är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) som inte verkställts inom tre månader. Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

De beslut som skall rapporteras är beslut om insatser enligt 4 kap. 1 § SoL inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg.

Till kommunfullmäktige skall socialnämnden lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten skall anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut. Uppgifterna i rapporten skall vara avidentifierade. Inte heller skall skälen till varför de rapporterade besluten inte är verkställda

framgå. Däremot skall det framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män. Rapportering skall göras en gång per kvartal.

Ändringen i socialtjänstlagen innebär att en kommun som inte inom skäligen tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, åläggs att betala en särskild avgift. Detsamma gäller om kommunen inte inom skäligen tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställigheten avbrutits. Sanktionsavgiften tillfaller staten. Det lägsta beloppet för en sanktionsavgift är 10 tkr och det högsta 1 mnkr.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till länsstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 1 2008, se *bilaga 2*.

För kvartal 1 2008 har stadsdelsnämnderna rapporterat totalt 67 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har dock 24 av dessa beslut verkställts, 1 ansökan har återtagits och 7 ärenden har avslutats, varför det vid periodens slut den 31 mars 2008 fanns 35 ej verkställda beslut att rapportera. Av dessa 35 beslut avsåg 34 ansökan om särskilt boende och 1 ansökan om hemtjänst. 34 beslut hade inte verkställts på grund av att den enskilde antingen tackat nej till erbjudande eller haft särskilt önskemål och i ett fall anges annat skäl som orsak till att beslut ej verkställts.

Hittills har stadsdelsnämnderna i Farsta, Hässelby-Vällingby samt Hägersten-Liljeholmen tilldömts vite om totalt 293 tkr för beslut inom äldreomsorgen som inte verkställts inom rimlig tid.

I tabellen nedan redovisas antalet beslut som inte var verkställda den 31 mars 2008 per stadsdelsnämnd samt skälen till att besluten inte verkställts. Uppgifterna inom parentes i totalsummorna anger redovisade uppgifter vid föregående rapportering den 31 december 2007. Dessutom redovisas antalet ej verkställda beslut per stadsdelsnämnd vid tidigare rapporteringstillfällen kvartal 3 2007 och 4 2007.

Beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 6 maj 2008.

Äldrenämnden godkänner stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut, kvartal 1 2008, och överlämnar rapporteringen till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har ingen erinran.

Mina synpunkter

Det är positivt att antalet beslut som inte är verkställda vid rapporteringsperiodens slut minskat avsevärt jämfört med föregående kvartal. Precis som tidigare avser de flesta beslut som rapporterats beslut om permanent boende och i samtliga dessa fall har den enskilde valt att vänta på önskat boende.

Sju stadsdelsnämnder hade glädjande nog den 31/3 inte några beslut som inte verkställts inom tre månader, vilket är en ökning jämfört med förra kvartalet.

Stadsdelsnämnderna i Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen har fortfarande förhållandevis många beslut att rapportera men även i dessa stadsdelsnämnder har antalet minskat jämfört med föregående kvartal. I Kungsholmens stadsdelsnämnd har antalet ej verkställda beslut halverats från föregående rapporteringstillfälle.

Det faktum att den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende innebär att många beslut inte kan verkställas inom tre månader. Ur rättslig synpunkt är detta självfallet inte tillfredsställande. Samtidigt är det viktigt att den enskildes önskemål om särskild adress ska tillgodoses så långt det är möjligt.

Det bör påpekas i sammanhanget att kommunen inte kan avsluta ett gynnande beslut som inte verkställts om inte den enskilde själv tar tillbaka sin ansökan. Detta innebär att om den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende riskerar ansvarig kommun vitesföreläggande enligt socialtjänstlagen. Stockholms stad har, liksom många andra kommuner, varit i kontakt med länsstyrelsen angående detta. Länsstyrelsen är medveten om problematiken men menar att det i många fall också är en planeringsfråga. Länsstyrelsen understryker vikten av att den enskilde ska erbjudas godtagbara alternativ till det önskade boendet och om den enskilde tackar nej till erbjudandet ska detta finnas dokumenterat.

Den 1 juli 2008 infördes valfrihet och ett köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden. I riktlinjerna för köhanteringen framgår att om det inte genast finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt ska den enskilde alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende. Den enskilde ska också informeras om aktuell kötid till önskat boende. Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat boende. I riktlinjerna betonas vikten av att all information och alla åtgärder som vidtas i ärendet ska dokumenteras.

Införandet av ett köhanteringssystem för äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden kan visserligen innebära att fler väljer att ställa sig i kö och vän-

ta på ett önskat boende. Samtidigt kommer den enskilde att ha ett större utbud av boenden att välja emellan och är inte längre, vilket förekommit tidigare, hänvisad till de boenden som finns inom den egna stadsdelsförvaltningen.

Bilagor

1. Reservationer m m.
2. Statistikrapport av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), kvartal 1 2008.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. I huvudsak bifalla föredragande borgarrådets förslag till beslut
2. Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap I § socialtjänstlagen ska innehålla en redovisning av antal överklaganden som gjorts till Länsrätten, och hur många brukare som har fått dessa beviljade
3. Därutöver anföras följande:

Rapporteringen belyser att det fortfarande finns äldre människor som inte får den hjälp de har rätt till enligt lagen. Hittills har stadsdelsnämnderna i Farsta, Hässelby-Vällingby samt Hägersten-Liljeholmen tilldömts vite om totalt 293 000 kronor för beslut inom äldreomsorgen som inte verkställts inom rimlig tid. Detta är förstås inte acceptabelt.

Det är ändå glädjande att antalet ej verkställda beslut har minskat jämfört med föregående kvartal och att hälften av stadsdelsnämnderna inte hade några beslut som inte verkställts.

Vi anser att det i samband med rapporteringen av ej verkställda beslut enligt 4 kap I § socialtjänstlagen är önskvärt och viktigt att en redovisning följer över antalet överklaganden som en brukare har gjort till Länsrätten då biståndsbedömningen anses ha skett på felaktiga grunder. Det är också viktigt att veta hur många brukare som har fått sina överklaganden beviljade. Denna statistik, som bör redovisas per stadsdelsnämnd och uppdelad på kön, ger en viktig indikation på hur brukarna upplever biståndsbedömningen ute i stadsdelsnämnderna samt vilka förändringar som behöver ske inom biståndsbedömningen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Stockholm den 27 augusti 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Tomas Rudin*, *Malte Sigemalm* och *Mirja Rähä Järvinen* (alla s), *Stefan Nilsson* och *Emilia Hagberg* (båda mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till länsstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 1 2008, se *bilaga 2*.

För kvartal 1 2008 har stadsdelsnämnderna rapporterat totalt 67 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har dock 24 av dessa beslut verkställts, 1 ansökan har återtagits och 7 ärenden har avslutats, varför det vid periodens slut den 31 mars 2008 fanns 35 ej verkställda beslut att rapportera. Av dessa 35 beslut avsåg 34 ansökan om särskilt boende och 1 ansökan om hemtjänst. 34 beslut hade inte verkställts på grund av att den enskilde antingen tackat nej till erbjudande eller haft särskilt önskemål och i ett fall anges annat skäl som orsak till att beslut ej verkställts.

Hittills har stadsdelsnämnderna i Farsta, Hässelby-Vällingby samt Hägersten-Liljeholmen tilldömts vite om totalt 293 tkr för beslut inom äldreomsorgen som inte verkställts inom rimlig tid.

I tabellen nedan redovisas antalet beslut som inte var verkställda den 31 mars 2008 per stadsdelsnämnd samt skälen till att besluten inte verkställts. Uppgifterna inom parentes i totalsummorna anger redovisade uppgifter vid föregående rapportering den 31 december 2007. Dessutom redovisas antalet ej verkställda beslut per stadsdelsnämnd vid tidigare rapporteringstillfällen kvartal 3 2007 och 4 2007.

Tabell 1. Antal beslut som inte var verkställda vid redovisningsperiodens slut per stadsdelsnämnd.

SDN	30/92007	31/122007	31/32008	Enskilde tackat nej/ väntar på önskat bo- ende 31/3 2008	Resursbrist31/3 2008
Bromma	10	15	11	11	0
Enskede- Årsta-Vantör	4	0	2	2	0
Farsta	3	2	2	2	0
Hägersten- Liljeholmen	4	11	8	8	0
Hässelby- Vällingby	4	5	1	1	0
Rinkeby-Kista	0	0	0	0	0
Kungsholmen	20	17	8	8	0

Normalm	0	0	0	0	0
Skarpnäck	0	0	0	0	0
Skärholmen	0	0	0	0	0
Spånga- Tensta	0	0	0	0	0
Södermalm	0	3	2	2	0
Älvsjö	1	1	0	0	0
Östermalm	0	1	0	0	0
TOTALT	46	55	35	35 (51)	0 (4)

BEREDNING

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 6 maj 2008.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 maj 2008 att

1. godkänna stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut, kvartal 1 2008, samt att
2. överlämna stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut till kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av vice ordföranden Leif Rönngren m fl (s) och ledamöterna Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt att kunna konstatera att antalet beslut som inte är verkställda vid rapporteringsperiodens slut minskat avsevärt jämfört med föregående kvartal. Precis som tidigare avser de flesta beslut som rapporterats beslut om permanent boende och i samtliga dessa fall har den enskilde valt att vänta på önskat boende. Totalt är det sju stadsdelsnämnder som den 31/3 inte hade några beslut som inte verkställts inom tre månader. Stadsdelsnämnderna i Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen har fortfarande förhållandevis många beslut att rapportera men också i dessa stadsdelsnämnder har antalet minskat jämfört med föregående kvartal. I Kungsholmens stadsdelsnämnd har antalet ej verkställda beslut halverats från föregående rapporte-

ringstillfälle.

Äldreförvaltningen har varit i kontakt med Kungsholmens stadsdelsförvaltning som uppger att det är lång kötid till vissa boenden och att många väljer att vänta istället för att acceptera ett annat alternativ. Både Bromma och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar uppger att i de flesta fall har den enskilde fått ett flertal erbjudanden men av olika skäl tackat nej. De har dock velat stå kvar i kön. Det bör påpekas i sammanhanget att kommunen inte kan avsluta ett gynnande beslut som inte verkställts om inte den enskilde själv tar tillbaka sin ansökan.

Det faktum att den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende medför att många beslut inte kan verkställas inom tre månader. Detta innebär att om den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende riskerar ansvarig kommun vitesföreläggande enligt socialtjänstlagen. Stockholms stad har, liksom många andra kommuner, varit i kontakt med länsstyrelsen angående detta. Länsstyrelsen är medveten om problematiken men menar att det i många fall också är en planeringsfråga. Länsstyrelsen understyrker vikten av att den enskilde ska erbjudas godtagbara alternativ till det önskade boendet och om den enskilde tackar nej till erbjudandet ska detta finnas dokumenterat.

I juli 2008 införs valfrihet och ett köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård och omsorgsboenden. I det förslag till riktlinjer för köhantering som äldrenämnden överlämnat till kommunfullmäktige framgår att om det inte genast finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt ska den enskilde alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende. Den enskilde ska också informeras om aktuell kötid till önskat boende. Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat boende. I riktlinjerna betonas vikten av att all information och alla åtgärder som vidtas i ärendet ska dokumenteras.

Införandet av ett köhanteringssystem för äldreomsorgens vård och omsorgsboenden kan visserligen innebära att fler väljer att ställa sig i kö och vänta på ett önskat boende. Samtidigt kommer den enskilde att ha ett större utbud av boenden att välja emellan och är inte längre, vilket förekommit tidigare, hänvisad till de boenden som finns inom den egna stadsdelsförvaltningen. Detta kan innebära att efterfrågan minskar på vissa boenden och att antalet ej verkställda beslut därmed kan minska ytterligare.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Leif Rönngren m fl (s) och ledamöterna Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp) enligt följande

Förslag till beslut

1. I huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap I § socialtjänstlagen ska innehålla en redovisning av antal överklaganden som gjorts till Länsrätten, och hur många brukare som har fått dessa beviljade
3. Därutöver anför följande

Det är mycket glädjande att antalet ej verkställda beslut har minskat jämfört med föregående kvartal och att hälften av stadsdelsnämnderna inte hade några beslut som inte verkställdes. Utvecklingen är positiv och det är framför allt bra att stadsdelsnämnden inte drar på sig extra utgifter i form av vite från Länsrätten, när besluten inte hunnit verkställas inom tre månader, då dessa utgifter är helt onödiga och många gånger hade kunnats undvikas.

Vi anser att det i samband med rapporteringen av ej verkställda beslut enligt 4 kap I § socialtjänstlagen är önskvärt och viktigt att en redovisning följer över antalet överklaganden som en brukare har gjort till Länsrätten då biståndsbedömningen anses ha skett på felaktiga grunder. Det är också viktigt att veta hur många brukare som har fått sina överklaganden beviljade. Denna statistik ger en viktig indikation på hur brukarna upplever biståndsbedömningen ute i stadsdelsnämnderna och visar också oss politiker om förändringar behöver ske inom biståndsbedömningen.

Enligt rapporteringen framkommer att äldre väljer att vänta på "rätt boende" i stället för att acceptera ett annat alternativ. Den fråga som då uppstår och som det vore mycket intressant att få veta mera om, är vad som gör att man väljer att vänta? Är det kvaliteter som kan vara vägledande för andra boenden i sitt utvecklingsarbete. Detta är kanske faktorer som redan är kända men inte sammanställda. Om inte så kan det vara en viktig faktor att ta reda på och sammanställa när det gäller utveckling av våra boenden för äldre.